

พระขรรค์

นางสาวอินสชา ด้วงเหมือน¹นายเมธิชัย อุ²

ความสำคัญและความหมายของพระขรรค์

ในวัฒนธรรมของภาคใต้โดยเฉพาะกับมโนราห์ พระขรรค์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการแสดงมโนราห์หรือการทำพิธีกรรม ตามความเชื่อของชาวใต้และเหล่าผู้สืบทอดการรำมโนราห์ โดยพระขรรค์จะสามารถใช้ได้เฉพาะผู้มีอำนาจหรือผู้ที่มีความศักดิ์สิทธิ์หรือเราจะเรียกว่ามโนราห์ใหญ่ มโนราห์ใหญ่ จะใช้พระขรรค์ในการทำพิธีต่าง ๆ เช่น พิธีตัดเสนาหรือเหยียบเสนา และพิธีตัดผมมีขอ เป็นต้น นอกจากนี้ พระขรรค์ยังเป็นอาวุธประจำกายของมโนราห์หรือจะเรียกกันว่าเป็นเครื่องรางของขลังอย่างหนึ่ง เอาไว้ใช้ในการปกป้องผู้ถือหรือสวมใส่ให้ปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง โนราสมัยก่อนทุกคณะจะต้องมีพระขรรค์เป็นอุปกรณ์สำคัญอย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพราะเมื่อต้องรำบูชาครูเพื่อแก้บนหรือทำพิธีครอบมือให้แก่ศิษย์ จะต้องแสดงบทสิบสองด้วยจึงจะเป็นพิธีกรรมที่สมบูรณ์ อีกทั้งการที่ตัวละครถือพระขรรค์ก็สามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ว่าผู้ที่ถือพระขรรค์คือชนกษัตริย์หรือเทวดาผู้สูงศักดิ์ได้เช่นกัน

และเนื่องจากที่พระขรรค์เป็นอาวุธของเทพเจ้าหรือสมมติเทวราชในวัฒนธรรมภาคใต้ คนสามัญจะใช้พระขรรค์ไม่ได้ ที่ปรากฏในหนังตะลุง พระขรรค์จะเป็นศัตราวุธหรือศัตราภรณ์ของรูปหนังที่สูงศักดิ์มีอิทธิฤทธิ์และมหัศจรรย์ยิ่ง ถือเป็นอาวุธที่มีพลังนภาพและศักดิ์นาภาพ คณะโนราคงได้คดีนี้ จึงนำพระขรรค์มาใช้ประกอบพิธีกรรมรักษาโรคบางชนิดให้แก่ผู้ป่วยด้วย พระขรรค์มีบทบาทหลักอยู่ในโรงโนราโรงครู ผู้ที่ใช้เป็นนายโนราที่แต่งองค์ทรงเครื่องเต็มตัว ทั้งนี้พระขรรค์ยังมีความหมายตามอภิปุผลความเชื่อในศาสนาพุทธว่าแทนหลักธรรม โดยใช้คำพ้องเสียงคือ ขรรค์ หมายถึงพระธรรมชั้นตรี ที่มีไว้สำหรับตัดหรือชำระสิ่งชั่วร้ายให้หมดไป นำไปสู่ความสงบสว่าง ร่มเย็น อีกความหมายหนึ่ง

พิธีกรรม

พระขรรค์นั้นเรียกได้ว่ามีความสำคัญต่อการทำพิธีกรรมของมโนราห์เป็นอย่างมาก โดยจะยกตัวอย่างพิธีกรรมที่จำเป็นจะต้องใช้ เช่น 1.พิธีตัดเสนา และ 2.พิธีตัดผมมีขอ ที่จำเป็นต้องใช้พระขรรค์ในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวใต้

¹ นักวิชาการ ปฏิบัติการ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

² นักศึกษา สาขาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

1. พิธีตัดเสน/เหยียบเสน

เสน มีลักษณะเป็นแผ่นขึ้นขึ้นบริเวณผิวหนัง คล้ายปานชนิดหนึ่งแต่จะออกเป็นเนื้อนูนขึ้นจากระดับผิวหนังปกติ หากเนื้อที่นูนนั้นมีสีแดงจะเรียกว่า *เสนแดง* หากเนื้อที่นูนนั้นมีสีดำจะเรียกว่า *เสนดำ* ซึ่งไม่ได้สร้างอันตรายหรือความจำเป็นแก่ผู้ป่วยแต่อย่างใด แต่จะส่งผลให้ผู้ป่วยเกิดความไม่สวยงามและน่าเกลียดต่อร่างกาย หากเสนมีขนาดใหญ่หรือปรากฏในบริเวณที่เห็นได้ง่าย โดยเฉพาะใบหน้า เสนนี้มักจะเกิดกับเด็กและจะค่อย ๆ ขยายขนาดขึ้นตามอายุ ชาวใต้เชื่อกันว่าการเกิดเสนนั้นเป็นฝีมือของผีโอบะแขงหรือผีเจ้าเสน หรือเกิดจากตัวของหมอครูมนโรราะห์เอง เสนรักษาหายได้โดยพิธีการเหยียบของมนโรราะห์โรงครู โดยจะจัดเตรียมของในพิธีต่าง ๆ ส่วนสำคัญคือพระขรรค์ และให้มนโรราะห์ใหญ่ทำการเหยียบเสน และท่องคาถา ในขณะที่เดียวกันมนโรราะห์หรือครูหมอมโนราห์ในร่างทรงก็จะเอากริขหรือพระขรรค์แตะบริเวณผิวหนังที่เป็นเสนพร้อมกับบริกรรมคาถา ทำเช่นนี้ 3 ครั้ง เสร็จแล้วเอามิดโกน หินลับมีดและของอื่น ๆ ในขันน้ำหรือถาดไปแตะที่ตัวผู้เป็นเสน เป็นอันเสร็จพิธี จากพิธีกรรมดังกล่าวเชื่อว่าเสนจะค่อย ๆ หายไป ถ้าไม่หายก็ให้ทำซ้ำอีกจนครบ 3 ครั้ง เสนจะหายไปเป็นที่สุด

2. พิธีการตัดผมมีช่อ

ผมมีช่อคือผมที่จับตัวกันเป็นกระจุกโดยธรรมชาติเหมือนผมมัดเอาไว้ ตั้งแต่แรกคลอดชาวบ้านและโนราบางคนเชื่อว่า ผมมีช่อเกิดจากความต้องการของครูหมอมโนรา โดยเฉพาะครูหมอมโนราฝ่ายอิสลามได้แก่ โต๊ะห้าคำ ยินหมู่หมี่ และลูกสาวของโต๊ะห้าคำคือ จันจุหรี ศรีจุหรี ที่ต้องการให้บุคคลบางคนมาเป็นโนราหรือคนทรงครูหมอมโนรา จึงผูกผมเป็นเครื่องหมายเอาไว้ เชื่อว่าถ้าใครตัดผมนี้ออกด้วยตัวเองจะเกิดโทษภัย แต่แก้ได้โดยให้โนราใหญ่ตัดออกให้ในพิธีกรรมโนราโรงครู ผมที่ตัดออกแล้วให้เก็บไว้กับตัวผู้เป็นเจ้าของ เชื่อว่าจะเป็นของคลังสามารถป้องกันอันตรายได้ เวลาตัดโนราใหญ่จะต้องทำพิธีขออนุญาตจากครูหมอมโนราหรือตายายโนราเสียก่อน หากไม่อนุญาตแม้จะตัดผมออกแล้วผมก็จะผุดกันใหม่อีก ในการทำพิธีผู้เข้าพิธีต้องเตรียมพานดอกไม้ธูปเทียน เงิน 12 บาท มามอบให้โนราใหญ่ ทางคณะโนราจะเตรียมกรรไกร มีดหมอหรือพระขรรค์เอาไว้ เริ่มพิธีโดยบริกรรมคาถาผู้เข้าพิธีปูผ้าขาวรองรับผมของตนเอง โนราใหญ่ทำน้ำมนตร์รดหัวผู้เข้าพิธี แล้วรำ “ท่าสามอย่าง” หรือ “ท่าอย่างสามขุน” ตัดผมที่จับตัวกัน ครั้งด้วยกรรไกร พระขรรค์หรือมีดหมอ เก็บผมที่ตัดออกแล้ว 3 ครั้ง เรียกว่า “สามหยิบ” มอบให้ผู้เข้าพิธีหรือผู้ปกครองไปเก็บรักษาไว้ที่บ้าน เชื่อว่าหลังจากตัดผมมีช่อออกแล้วผมที่งอกขึ้นใหม่จะไม่ผุดกันเป็นกระจุกอีกต่อไป

จากตัวอย่างที่ยกมา จะเห็นว่าพระขรรค์นั้นนอกจากจะเป็นอาวุธประจำกายของมนโรราะห์ ก็ยังเป็นสิ่งของที่จำเป็นอย่างมากในพิธีกรรมต่าง ๆ ของเหล่ามนโรราะห์ ซึ่งพระขรรค์นั้นไม่บุคคลทั่วไปไม่สามารถที่จะครอบครองกันได้ง่าย ๆ เพราะพระขรรค์นั้นถือได้ว่าเป็นของชั้นสูง ผู้ที่จะครอบครองได้จะต้องมีเชื้อสายที่สืบทอดมาจากหัวหน้ามนโรราะห์หรือเจ้าของโรงมนโรราะห์เท่านั้น และผู้ที่จะสามารถถือพระขรรค์ในการทำพิธีกรรมก็ต้องมีอาคมและวิชาที่เป็นที่ยอมรับเท่านั้น

พระขรรค์ จัดแสดงห้องมรดกและศาสตราวุธ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติศรีนครราชสีมา สถาบันทักษิณคดีศึกษา

บรรณานุกรม

ฐานข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้-มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ .(2563).โนราโรงครู (Nora Rong Khru) สืบค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2567 สืบค้นจาก <https://clib.psu.ac.th/southerninfo/content/2/84b73889>

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 10³. (2542) . พระขรรค์. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, หน้าที่: 4860-4861